

CU PANTALONII PE VINE

FRANCESCA A FOST RĂPITĂ, după un text de Dario Fo. ● Traducerea: Angela Ioan ● TEATRUL NAȚIONAL TIMIȘOARA ● Data premierei: 3 octombrie 1991 ● Regia: Laurian Oniga ● Scenografia: Virgil Miloia ● Măști: Krisztina Nagy ● Distribuția: Ana Ioneșcu [Francesca Bollini], Mă-

lina Petre [Secretara], Armand Calotă [Tinărul], Eugen Moțăjeanu [Șeful bandiților], Victoria Szukits Codricel [Mama Francescă], Ovidiu Grigorescu [Banditul II], Ștefan Sasu [Banditul III], Damian Oancea [Banditul IV], Gheorghe Stana [Preotul].

Comedie polițistă cu glazură de critică socială, osatură de farsă și pretenții de satiră politică, **Francesca a fost răpită** e un (pre)text de spectacol caracteristic pentru teatrul lui Dario Fo. Procedeele specifice teatrului popular, de situație, sau alături de citatul brechtian, qui-pro-quo-ul și masca nu exclud un spirit parodic modern, dar tentația stoarcerii hazului din orice coboară ștacheta estetică, abandonând-o în zona vulgarității de tot soiul. Nu lipsesc nici trimiterile explicite la vîrfurile vieții politice italiene, căci, pentru a nu fi «recunoscuți», răpitorii miliardarei Francesca vor purta — conform indicațiilor autorului — măștile unor cunoscuți lideri politici ai vremii, între care și Andreotti.

Montînd piesa în România, regizorul Laurian Oniga se dovedește interesat în exclusivitate de posibilele trimiteri politice la zi ale spectacolului, neglijînd în schimb calitatea artistică și logica elementară a reprezentației, ce devine aproape ininteligibilă. Datorită unei voci răgușite și unei dicții care nu prea are ce căuta pe scenă, din textul Mălinei Petre, interpreta rolului principal al Secretarei (personaj ce funcționează ca sosie a Francescăi), nu se înțelege nimic în proporție de cca. 70%. Vorbînd în spatele măștilor mari, de carton, din replicile actorilor care poartă aceste măști nu se înțelege nici 30%. Oricît ar părea de ciudat, probabil că pe regizor nu l-a mai interesat deloc ce spun actorii și nici chiar ce spune (dacă spune) textul piesei. Dar nu l-a interesat prea mult nici ce fac actorii, și cîtă nemotivată vulgaritate e în gesturile

lor, culminînd cu o generală lășare a pantalonilor pe vine. Singura obsesie fiind aceea a politicului, l-au interesat două lucruri: măștile și coloana sonoră. Drept care, acțiunea continuînd să se desfășoare **bine mers** undeva în Italia, în măștile purtate de bandiți îi vom recunoaște pe Gorbaciov, Bîrlădeanu, Iliescu și (ceva mai greu) pe Mitterand, desigur fără nici o legătură cu chestiunea dată, în afara faptului că probabil toți politicienii sînt niște bandiți. Coloana sonoră va reproduce desfășurarea evenimentelor mai mult sau mai puțin recente din România, mineriadele și comentarea lor de către dl. Iliescu, reeditîndu-se și aici găselnița televizorului întors cu spatele la public și deci cu fața la personaje, ele neavînd altceva mai bun de făcut decît să urmărească Actualitățile T.V.R. Se reacționează zgomotos la astfel de momente, dar reacțiile sînt joase, ca și procedeele în sine. Căci nu intențiile satirice actualizante ale spectacolului sînt cele care deranjează, ci lipsa lor de logică și de justificare artistică în contextul dat. Din text sînt respectate cu sfințenie doar vulgaritățile de limbaj, cele de situație (nu atît erotice, cît fiziologice) fiind cultivate cu o insistență cel puțin contrariantă.

Asistînd la talmeș-balmeșul deșănțat de pe scenă e aproape imposibil să crezi că te afli totuși la Teatrul Național din Timișoara și că firma acestuia poate adăposti atîta vulgaritate. După cum e greu de crezut că regizorul Laurian Oniga n-a ezitat să-și pună semnătura și pe așa ceva.

CU POALELE-N CAP

PAHARUL CU APĂ de Eugène Scribe ● TEATRUL NAȚIONAL TIMIȘOARA ● Data premierei: 15 septembrie 1991 ● Regia: Emil Reus ● Scenografia: Krisztina Nagy ● Distribuția: Irene Flamann [Regina Anne], Larisă Stăse Mureșan [Ducea de Marlborough], Suzana Macovei [Abigail], Vladimir Jurăscu [Lord Bolingbroke], Cristian Cornea [Mosham], Damian Oancea [Thomson], Miron Nețea [Marchizul de Torcy], Angela Dijmărescu [Lady Abercombe].

Că timișorenii — după toate prin cîte le-a fost dat să treacă, din decembrie '89 încoa — aveau nevoie să găsească în teatru și o deconectare, nu mai începe vorba. Că piesa care să servească unei atari intenții putea fi totuși mai interesantă decît **Paharul cu apă** de Eugène Scribe — iarăși — aproape de la sine înțeles. Mai ales atunci cînd e vorba de deschiderea stagiunii unui Teatrul Național care și-a făcut un titlu de merit din substanțialitatea opțiunilor sale repertoriale, conducînd nu o dată la spectacole importante, reprezentative pentru posibilitățile pe care le are. Nu ne-am mai fi amintit, poate, de toate aceste «învechite» considerații preliminare, dacă piesei, prin excelență «bine făcută», i-ar fi corespuns un spectacol la rîndu-i «bine făcut», transfigurînd scenic **fără cusur** un text dramatic căruia nu i se poate contesta tocmai această calitate formală.

Din păcate, premiera timișoreană lasă mai mult impresia unei repetiții cu costume, dar în «decor marcat», puținătatea elementelor scenografice, de strînsură, neîngăduindu-ne să vorbim de un decor propriu-zis sau de o concepție scenografică a montării. Chiar dacă «vina» nu aparține în exclusivitate Krisztinei Nagy (semnatarea scenografiei), spunîndu-și aici cuvîntul în primul rînd precaritatea condițiilor materiale în care sînt nevoite să lucreze teatrele, o parte din «merit» îi revine și regizorului Emil Reus, din moment ce a crezut că poate monta **Paharul cu apă** numai din încropeli. Inadvertențele stilistice ale costumelor (unele de-a dreptul urite), lipsa de legătură a acestora cu elementele de decor și recuzită (unele de un kitsch indiscutabil — vezi balansoarul drapat cu un material în carouri, ori scaunul galben «cu volane») pun sub semnul întrebării însăși preocuparea realizatorilor pentru asigurarea unui stil al reprezentației. Ca să nu mai spunem că o regină

© Mălina Petre și Ștefan Sasu

Larisa Stase Mureșan și Vladimir Jurăscu

Anne, care-și pune poalele în cap, la propriu, e mai aproape de Can-Can, decât de cancanurile posibile la curtea regală! De la Scribe la Caragiale e totuși ceva mai mult decât un pas, iar «lumea» de la curtea reginei Anne Stuart (1665—1714) nu se împacă deloc cu «lumea» din **D-ale carnavalului** să zicem, oricât ar fluiera «lordul» Bolingbroke (1678—1751) **La donna e mobile...**

În condițiile date, rămîne apreciabilă doar paradoxala fluentă a reprezentăției, grație unor strădanii actoricești pe care publicul le răsplătește adesea cu aplauze. Căci și Irene Flamann în Regina

Anne, și Larisa Stase Mureșan în Ducea de Marlborough, și Vladimir Jurăscu în Lordul Bolingbroke sînt bine distribuți și au destul farmec personal ca să facă față situațiilor «regizorale» în care sînt puși. Puțin prea rustică, în context, evoluția Suzanei Macovei (Abigail), corectă, cea a lui Miron Nețea (Marchizul de Torcy). Cu o dicție deficitară și o prezență scenică mai curînd ponosită decât strălucitoare, Cristian Cornea, în Mosham, ne încredințează că obiectul disputelor feminine poate fi adesea derizoriu.

VICTOR PARHON

ÎNTRE COMEDIA DE SALON ȘI GRAVITATE

UN REGAT PENTRU UN ASASIN de Peter Karvas. Traducerea: Jean Grosu
 ● TEATRUL NAȚIONAL DIN TÎRGU-MUREȘ ● Data premierei: 15 septembrie 1991 ● Regia: Gheorghe Jora
 ● Scenografia: Labancz Clara ● Distribuția: Dan Glasu [Algernon O'Hara], Marinela Popescu [Vivian Eger-ton], Aurel Ștefănescu [Sir Milington], Ion Săsăran [Brinsley Peel], Constantin Săsăran [Dr. Abraham Palmerston], Monica Ristea [Margot Higham], Vasile Vasiliu [Lord Clarenton], Elena Jițcov [Charlotte Arbutnoth], Cornel Popescu [Jonathan Buckle], Nicolae Cristache [Cecil Grey], Dan Ciobanu [Christopher Brown], Alexandru Făgărășan [Ministru al Guvernului].

Pentru deschiderea noii stagiuni, Teatrul Național din Tîrgu-Mureș, secția română, s-a oprit asupra tragicomediei lui Peter Karvas, amuzant-ironic intitulată în românește de traducătorul ei, Jean Grosu, **Un regat pentru un asasin**, amintindu-ne astfel de strigătul disperat al lui Richard al III-lea: «Un regat pentru un cal».

Plasarea acțiunii într-o Anglie tradiționalistă la cumpăna dintre veacul nostru și cel trecut aparține, în text, modalității aluzive, metaforice, utilizate în timpul regimului dictatorial și totalitarist, semnificațiile ei fiind însă mult mai largi, cu trimiteri directe către contemporaneitate și mai ales către un univers dezumanizat, către o lume a formelor goale, dominată de egoism, de dorința exteriorizărilor.

Ceea ce trebuia să rămîna o simplă metaforă s-a transformat, în spectacolul montat de Gheorghe Jora, într-o cursă, iar precizările de loc și timp au devenit prea pronunțate, mai ales în costume, costumul poliștului Algernon O'Hara sugerînd originea lui scoțiană, la fel ca și costumul lui Sir Milington, directorul închisorii, sau hainele cadriate ale pușcărișului Cecil Grey. Tot costumele, de data aceasta moderne, ale celorlalte personaje, îndeosebi ale eroinelor, în linii contemporane, întăresc ideea că ne aflăm într-o Anglie de azi, estompînd posibilitatea receptării sensurilor de autentică generalizare existente în piesă.

Dincolo însă de aceste elemente, spectacolul are ritm și mai ales beneficiază de o trupă omogenă, care joacă cu antren, plăcere și amuzament, subliniind laturile comice ale acțiunii și situațiilor, aco-